

Acasă la ...

Teatrul popular din Tîrgoviște

argument

Cea de-a doua ediție a Festivalului național „Cîntarea României” constituie un cadru fertil și generos pentru consolidarea și pentru maturizarea artistică a teatrelor populare. Aceste lăcașuri de afirmare a chemării artistice a omului muncii au reușit să impună valori autentice și, de multe ori, să ne convingă — prin puterea harului, dar și prin munca asiduă, ambițioasă — că amatorul poate ajunge să stea alături de actorul profesionist, să-l acompanieze și chiar să i se substituie, fără a i se face, prin aceasta, vreo favoare. De asemenea, trebuie remarcat — lucru amintit, dealtfel, și în alte ocazii — că teatrele populare au un program sincronizat cu ritmul de producție al teatrelor profesioniste, au o stațiune pregătită din timp, cu un repertoriu bine cumpănit și profilat pe o tematică originală: lucrează aici și câte un secretar literar amator, câte un regizor amator, ba chiar și mașiniști și maeștri de lumini amatori. Activiștii culturali din județe au reușit să antreneze, în afirmarea mării pasiuni pentru teatru, întreg personalul activ al instituțiilor de cultură. Portarul de la Casa de cultură, de pildă (dacă nu cumva este actor), face parte neapărat din corpul de ansamblu, este, adică, figurant, pînă începe să se deprindă cu „descîntecul” replicilor.

Turneele realizate în județ, în țară și chiar peste hotare au oferit cronicărilor de teatru, nu de puține ori, posibilitatea să evalueze la o cotă ridicată spectacolele teatrelor populare. Trofeele obținute de aceste teatre ale amatorilor, fie la prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României”, fie la festivaluri internaționale, le-au impus ca viabile instituții artistice, capabile să descopere și să perfecționeze bogatele valori populare.

Fapte dintr-un breviar istoric

Cu ocazia turneului în Franța, cu piesa *Păcală*, animatorii Teatrului popular din Tîrgoviște și-au alcătuit un breviar istoric menit să-i prezinte tradițiile. Modeste, ei și-au revendicat începuturile din 1836, cînd la Tîrgoviște s-a jucat, în aer liber, o piesă care, tradusă apoi în limba franceză, figurează cu titlul *Extremele se ating*. Dar, fără falsă modestie, ei ar fi putut să amintească de spectacolele folclorice de la Curtea Veche Domnească, atestate pe vremea lui Matei Basarab, de călătorul Paul din Alep. Întîia stagiune permanentă a iubitorilor de teatru din străvechea cetate de scaun a Țării Româ-

nești se pare că s-a inaugurat în 1948, cu *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale. Afișul ce anunța această premieră a devenit acum un document; membrii trupei tîrgoviștene, mulți, născuți chiar în 1948, îl privesc cu o emoție explicabilă. Acest afiș a căpătat valoarea tîmbrelor rare, dar, mai ales, o valoare culturală, etică și civică, așa cum o valoare simbolică are faptul că Tony Bulandra, celebrul actor, este fiul aceluiași meleguri dîmbovițene.

În aproape treizeci de ani, actorii amatori tîrgovișteni au montat și prezentat publicului peste 120 de piese și au dat mii de spectacole, urmărite de zeci de mii de spectatori. Repertoriul acestor stagioni, alcătuit din lucrări aparținînd literaturii naționale și universale, clasice și contemporane, poate fi considerat, oricît de prețioasă ar părea expresia, un curs de inițiere în dramaturgie și în arta spectacolului; locuitorii Tîrgoviștei învîrînd în același timp cu realizatorii produsului teatral: cei de pe scenă, arta acto-

Scenă din spectacolul „Păcală“ de Ion Lucian și Virgil Puicea

rului, cei din staluri, gustul pentru teatru, exigența de spectator. Că lucrurile stau, într-adevăr, astfel, ne convinge chiar repertoriul, în care sînt înscrise, uneori, și texte facile, dar, în cea mai mare parte, lucrări de certă valoare, greu de reprezentat, presupunînd interpreți capabili de a întrupa expresiv personaje și de a fi stăpîni pe toată paleta de culori a sensibilității umane. Iată cîteva dintre titlurile înfățișate de țirgovișteni: *O scrisoare pierdută* și *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, *Piatra din casă* de Vasile Alecsandri, *Domnișoara Nastasia* de George Mihail Zamfirescu, *Titanic-Vals* și „*Eseu de Tudor Mușatescu, Tache, Ianke și Cadir* de Victor Ion Popa, *Omul care a văzut moartea* de Victor Eftimiu, *Steaua fără nume* și *Jocul de-a vacanța* de Mihael Sebastian, *Patriotica română* de Mircea Ștefănescu, *Serenada din trecut* de Mircea Dem. Rădulescu, *Nota zero la purtare* de Octavian Sava și Virgil Stoensescu, *Întîlnire peste ani* de Lucia Demetrius, *Oameni care tac* de Al. Voitin, *Passacaglia* de Titus Popovici, *Fata morgana* de Dumitru Solomon, *George Dandin* de Molière, *Hangița* de Carlo Goldoni, *Nevasta pantofarului* de F. G. Lorca, *Cererea în căsătorie* de A. P. Cehov, *Un individ suspect* de B. Nușici, *Musafiri nepoștiți* de Miroslav Stehlik. Am ales aceste titluri pentru a sublinia varietatea situațiilor scenice și a personajelor; trebuie să menționăm, totuși, că Teatrul popular din Țirgoviște este profilat, îndeosebi, pe dramaturgia de inspirație istorică. În această direcție, simțim, desigur, înfrîurirea vechii reședințe voievodale a Țării Românești, a vestigiilor Curții Domnești, devenite, de mai multă vreme, cadru permanent pentru spectacole în aer liber, de sunet și lumină.

După decizia de înființare a Teatrului popular, în aprilie 1974, s-au făcut demersuri și s-a obținut nominalizarea teatrului: „Tony Bulandra“. Este și acesta semnul iubirii țirgoviștenilor pentru istorie, pentru memoria personalităților culturale.

Scurtă convorbire cu directorul teatrului

Am scris despre mulți activiști culturali. Uneori, am turnat picături multe de aur în cerneală, tocmai pentru a spori, cu o speranță nouă, nobila muncă de afirmare a artiștilor amatori. N. Hristodorescu nu este actor. Este directorul Teatrului popular „Tony Bulandra“. L-am cunoscut mai de mult, pe cînd eram redactor la ziarul „Dîmbovița“; se ocupa, pe atunci, cu mult talent, de bunul-mers al culturii în județ. L-am recîntîlnit deunăzi, la fel de serios față cu fapta culturală, la fel de competent și de înțreprinzător.

— Sinteți acum îndrumătorul unui teatru...

— Nicidecum. Teatrul popular „Tony Bulandra“ stă sub îndrumarea unui consiliu artistic. Acest consiliu decide asupra repertoriului fiecărei stagiuni (împreună cu forul superior, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă), precum și asupra premiei fiecărui spectacol.

— Am luat cunoștința de întreg repertoriul țirgoviștean, pe ultimii 29 de ani. Colectivul de interpreți este, oare, la fel de divers ?

— Depinde sub ce aspect priviți acest colectiv. E alcătuit din oameni ai muncii, aparținînd unor profesii diferite: muncitori, tehnicieni, funcționari, profesori, avocați, ingineri, medici, cei mai mulți dintre ei, absolvenți ai Școlii populare de artă, secția actorie. După orele de producție, acești oameni participă activ la viața teatrului, fie

repetând seară de seară, fie jucând în piesele în care sînt distribuiți. În prezent, colectivul nostru numără 24 de membri, cu care se acoperă două distribuții paralele.

— Înțeleg că lucrați la două spectacole deodată... Stagiunea numără mai multe premiere; cite?

— Potrivit statutului teatrelor populare, trebuie să punem în scenă, în fiecare stagiune, trei piese în mai multe acte și trei piese într-un act. Piesele scurte se înregistrează și pe bandă de magnetofon, după o prealabilă adaptare, urmînd a fi transmise, prin stațiile de radioficare, atît în orașul de reședință cît și în județ, sub genericul „Teatru la microfon“. Aș vrea să menționez, cu această ocazie, că, pe lângă Teatrul popular, în actuala stagiune, a început să funcționeze un studio de teatru pentru copii și tineret, cu un repertoriu adecvat vîrstelor respective.

— Atît în timpul cît au activat în cadrul Casei de cultură, cît și de la înființarea Teatrului popular, actorii amatori țirgovișteni au obținut numeroase premii, medalii, diplome, iar colectivul a fost distins cu titlul de laureat. Nu mai vorbesc de premiile speciale de interpretare, acordate de juriile festivalurilor-concurs. Care este efectul principal al acestor trofee?

— Trofeele înseși sînt un rod al talentului și al muncii. Dacă socotim că Teatrul popular trebuie să fie, totodată, și o școală de îndrumare și de măiestrie artistică, există și un alt efect, exprimat prin satisfacția că din mijlocul țirgoviștenilor s-au ridicat, consacrindu-se în teatrul profesionist, actori, scenografi, profesori la I.A.T.C. Mă gîndesc acum la Didona Popescu, Mirrela Ionescu, Radu Dumitrescu, Paul Nicolaescu, Nicolae Enache, Ștefan Moisescu, Alexandru Drăgulescu, Ovidiu Schumacher, Mircea Ribinski; și la mulți alții. N-am citat aceste nume în mod fortuit, ci pentru a sublinia că, ori de cite ori avem de făcut față vreunui spectacol mai dificil, apellăm la acești profesioniști ai teatrului, care, neuitînd de unde au plecat, nu pregetă să ne ajute. Dealtfel, colaborarea cu profesioniștii teatrului este la noi de-a dreptul o datină. O serie de spectacole cu Steaua fără nume de Mihail Sebastian s-au bucurat de prezența în distribuție a trei Artiști ai Poporului — Radu Beligan, Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu. Aceștia au jucat alături de amatorii țirgovișteni, mărturisind, apoi (în presă), că n-au simțit decalajul ce se presupune că ar exista între actorii profesioniști și amatori.

— Cum v-a apreciat publicul francez?

— Excelent. Am prezentat optsprezece spectacole. (Unul, la Televiziune.) Ziarele franceze din localitățile vizitate s-au ocupat

elogios de turneul nostru, întreprins la invitația Asociației solidarității umane pe calea artelor din Verneuil-sur-Avres.

— Ce repertoriu aveți în stagiunea actuală?

— Am inaugurat stagiunea cu piesa Cîteva nopți de martie de Lia Crișan. În reluare se mai joacă Păcală de Ion Lucian și Virgil Puicea, iar în repetiție se află Interesul general de Aurel Baranga. În cadrul Studioului am pus în repetiție piesa Dimineață de toamnă de Titel Constantinescu.

Pe cînd un cenaclu de dramaturgie?

Desigur, se citesc piese de teatru în cenaclurile literare cu tradiție, care sînt numeroase și care, prin seriozitatea cu care sînt conduse, atunci cînd sînt sprijinite de revistele literare, au dat nume de prestigiu literaturii contemporane. Dar — nu de dragul formulei în sine, ci fiindcă realitatea însăși o impune, cel puțin în cîteva localități cu o relativă tradiție literară — ne gîndim la înființarea, acolo, a unor cenacluri cu profil dramaturgic. Faptul este valabil și pentru țirgovișteni. Ei au dat la iveală cîteva certe vocații de dramaturgi (încă neconfirmate pe plan național), dramaturgi ce bat puternic la porțile teatrelor, după ce au debutat la Teatrul popular din localitate. În ziarul local și în suplimentele literare județene, s-au făcut remarcate și o seamă de condeie critice cu talent de cronicar dramatic. Ne putem, așadar, permite a scrie că județul Dimbovița are toate condițiile să pună bazele unui cenaclu de dramaturgie — firește, sub auspiciile Uniunii Scriitorilor. De la București la Țirgoviște sînt doi pași, chiar dacă kilometrajul arată aproape 80 de unități. Dar, dacă ținem seama de distanța cerințelor imediate...

Se vorbește, în diverse referate ale Teatrului popular, despre „valorificarea creației dramaturgice autohtone“; pe stagiune se joacă măcar o piesă semnată de autori locali. Aceștia — Ion Vasiliu, Constantin Manolescu, Cornel Ionescu, Ion Coca, dar și (nu știm de ce) încă neajutatul și nesolicitatul, însă, în mod sigur, vigurosul prozator George Toma Veseliu (dacă nu cumva mai sînt și alte nume pe care — ne recunoaștem vinovăția — încă nu le cunoaștem) — aceștia, deci, pot constitui oricînd nucleul cenaclului în chestiune, în care mai ales tinerele talente s-ar simți stimulate și, poate, promovate. ■

Paul Tutungiu